

RECULL DE PREMSA

106. Sequera i dessalinitzadores

Dessalinitzadores a tot drap

Els equipaments de la Tordera i el Llobregat incrementen entre un 50 i un 60% la productivitat a causa de la manca de pluges

Un any sec i calorós ha deixat els embassaments buits, per sota del 46% a les conques internes

David Brugué - Barcelona - 30 desembre 2017

El nivell del pantà de Sau és tan baix que es pot accedir perfectament a peu a l'antiga església del poble Foto: QUIM PUIG.

Un any sec. La falta de pluges ha estat una constant a tot Catalunya durant el 2017 i l'estat dels embassaments dista molt de ser òptim. Fins al punt que, si l'absència de precipitacions es manté, el país podria entrar en alerta de sequera durant els propers mesos de març o abril. De fet, el cultiu de determinats cereals com el blat ja comença a perillar per la irregular precipitació d'aquest hivern. Aquesta situació d'agreujament s'acumula a les dades que ja es van registrar durant el 2016. Quina és la conseqüència de tot plegat? Que l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) ha hagut de començar a incrementar, de manera preventiva, la producció de les dues úniques dessalinitzadores que hi ha a Catalunya.

Des de l'any 2002 funciona la de la Tordera (a Blanes) i des de l'estiu del 2009 la del Llobregat (al Prat), la més gran d'Europa destinada a l'abastament urbà. Habitualment la dessalinitzadora del Llobregat funciona al 10% de la seva capacitat. Ara està produint al 70%. El mateix succeeix amb la de Blanes. Normalment funciona a un 20-25% de la seva capacitat i actualment funciona al 75%. La dessalinització consisteix bàsicament a separar les sals presents a l'aigua del mar fins a obtenir una aigua de qualitat i apta per al consum humà. A banda d'incrementar la funcionalitat de les dessalinitzadores, l'ACA també està revisant pous i captacions que es van recuperar a tot Catalunya durant el darrer episodi de sequera per poder-los activar en cas que les reserves d'aigua continuïn mantenint la tendència a la baixa.

Tot plegat té directament a veure amb l'estat dels embassaments catalans. La falta de pluja ha posat en tensió les reserves d'aigua dels pantans. Les dades de l'ACA són contundents: les conques internes –els rius que neixen a Catalunya i desemboquen a la Mediterrània– estan només al 45,8% de la seva capacitat (319 hm³). És a dir, menys de la meitat que ara fa tres anys, quan estaven al 93% (648 hm³). La baixada de les reserves ha estat una constant des del 2014. Ja l'any següent es va baixar fins al 75%, el 2016

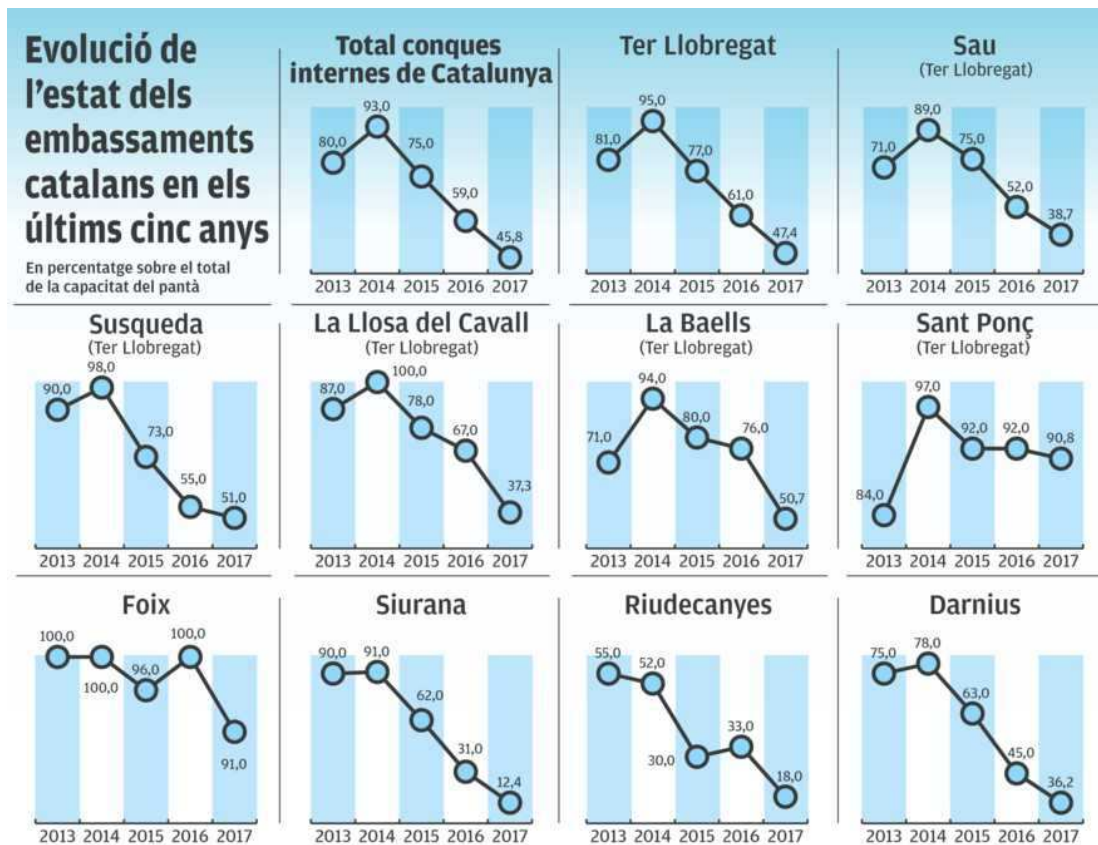
estaven al 59% i enguany estan per sota de la meitat de la seva capacitat. Cal tenir en compte, però, que a banda dels embassaments de les conques internes, hi ha els que corresponen a la part catalana de l'Ebre, que gestiona l'Estat espanyol a través de la CHE.

La principal font de subministrament d'aigua a Catalunya és la que prové del sistema Ter-Llobregat. Formada pels pantans de Sau, Susqueda, la Llosa del Cavall, la Baells i Sant Ponç, està per sota del 50% de la seva capacitat. Són justament Sau i la Llosa del Cavall els que en pitjor situació estan en percentatge, tot i que evidentment el volum hídric que poden suportar no té res a veure. Tot i això, tots dos estan per sota del 38,5%, una situació que en el cas de Riudecanyes i Siurana encara es complica més: el primer es queda en un 18% i el segon supera per poc el 12%. El vessant positiu de la baixada del nivell de l'aigua és que en algunes infraestructures com ara la presa de Darnius l'ACA ho ha aprofitat per inspeccionar elements habitualment coberts d'aigua. S'han analitzat les alineacions, l'estat del formigó, de diverses juntes o la dilatació dels blocs.

Poca pluja i més calor

La situació dels embassaments no és una casualitat. Hi tenen directament a veure les poques precipitacions i les elevades temperatures que hi ha hagut els darrers dotze mesos. L'hivern passat, segons dades del Servei Meteorològic de Catalunya, globalment va ser càlid en gran part del territori. Només en certs sectors de Ponent la temperatura va ser similar a la d'altres períodes o, fins i tot, lleugerament inferior. Pluviomètricament hi va haver dèficit en grans àrees de Ponent i del Prepirineu occidental i punts del litoral i prelitoral central. En canvi, a gran part del Pirineu i la resta de litoral i prelitoral la pluja va estar per sobre dels valors mitjans climàtics. I és que en general hi va haver nombrosos episodis de vent, pluja i neu al gener, i la meitat de febrer.

La primavera va seguir amb la mateixa tendència: càlida i amb precipitació irregular. La pluja es va repartir irregularment: mentre que a l'extrem sud i nord-est del país va ser una primavera particularment seca, altres sectors de Catalunya van acumular mitjanes superiors a les d'altres anys. Pel que fa a temperatura, la calor va ser comparable a episodis especialment forts, com els del 2011 o 2015, en llocs com el Montseny, el prepirineu i el Pirineu. Amb l'arribada de l'estiu la situació es va agreujar: un dels més càlids arreu, dels més càlids de les darreres dècades, i sec a la major part del país. La tardor no ha aconseguit capgirar la situació i si no plou a l'hivern l'alerta de sequera és imminent.

LES XIFRES

- 1,6 graus més de temperatura mitjana hi ha a Catalunya en relació amb la dècada dels 50.
- 30 per cent menys de precipitacions que fa 60 anys hi ha de mitjana al país.

La regeneració de l'aigua com a alternativa

La setmana passada Aigües de Barcelona alertava de la inviabilitat de la situació hídrica al país i reclamava la necessitat d'apostar per la reutilització d'aigua regenerada per garantir el subministrament a l'àrea metropolitana de Barcelona. Una regeneració que es podria fer a la planta que Aigües de Barcelona va inaugurar l'any 2007 al Prat de Llobregat i que actualment funciona a l'1% de la seva capacitat, i tracta 60 milions de litres al mes quan en podria tractar 300 milions cada dia. Una aigua d'alta qualitat que, entre altres usos, es podria retornar al riu Llobregat. Segons va explicar Javier Santos, cap de planta de la depuradora, l'estació podria adequar les seves instal·lacions en quatre o cinc mesos per funcionar a ple rendiment amb una inversió de poc més de 300.000 euros. I recordava que els ciutadans de Barcelona i la seva àrea d'influència consumeixen uns 102 litres per persona i dia, un consum dels més responsables d'Europa, i que no seria just que s'arribés al punt de restringir-los el servei quan hi ha alternatives per evitar-ho. La principal funció de la planta de reutilització seria enviar aigua tractada Llobregat amunt fins a Molins de Rei per, posteriorment, ser captada per la planta potabilitzadora de Sant Joan Despí. L'aigua s'enviaria a través d'una canonada de 15 km. A més, la planta, a través d'un tractament quaternari, també podria tenir a ratlla la salinització dels aqüífers del Llobregat.

Les pluges no dissipen la sequera ni l'amenaça de restriccions

L'Agència Catalana de l'Aigua manté l'activitat excepcionalment elevada a les plantes dessaladores

Marc Rovira – Tarragona - 19 OCT 2017

Pluges al centre de Barcelona. JOAN SÁNCHEZ

En ple octubre, la pluja es rep com aigua de maig. Els ruixats de les últimes hores no alleugen la sequera que afecta Catalunya i que des de principis d'estiu ha llimat una quarta part de les reserves d'aigua. Els nivells de rius i pantans estan al 53%, molt per sota de la mitjana dels últims deu anys: 69%. L'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) manté activada en fase de prealerta l'alarma per sequera i ha accelerat l'activitat de les plantes dessaladores per evitar seguir esbandint les reserves hídriques, una situació que obligaria a imposar restriccions de consum diari a empreses i particulars.

Més de 100 litres per metre quadrat en zones de la Terra Alta i del Baix Penedès i volums propers als 90 litres per metre quadrat al Garraf i al Baix Llobregat. És, en poques hores, una tercera part de tota la pluja que va caure a la ciutat de Barcelona durant tot l'any 2015. Els registres són notables però improductius. L'ACA adverteix que el fugaç però intens temporal de dimecres i dijous no serveix per pal·liar el dèficit de precipitacions que pateix Catalunya. A més, insisteix l'ACA, la pluja ha caigut bàsicament a la zona litoral, el que ajuda poc a res a emplenar els embassaments. "On interessa que ploqui és en les capçaleres dels rius", assenyalen fonts de l'agència.

La mecànica plujosa tampoc ha ajudat a aplacar la sequedat. Les precipitacions en tromba reguen el sòl ressecat però no ajuden a nodrir els corrents subterranis que van cap a rius i pantans. "L'òptim és que la pluja sigui moderada però continuada en el temps", puntualitza l'ACA. En aquest context, ni tan sols els 121 litres caiguts a la zona del pantà de Siurana (Priorat), que està al 13% de la seva capacitat i és el que té les reserves més baixes de totes les conques, ajudessin a curt termini a elevar ostensiblement els seus nivells.

El règim pluviomètric anual comptabilitza les pluges caigudes entre l'inici de la tardor d'un any i el final de l'època estival de l'any següent. El període 2016-2017 ha estat qualificat com un any "sec" ja que la mitjana de pluges ha quedat un 30% per sota del que és habitual a Catalunya. Només en zones del Pirineu i del Prepirineu la pluja va aconseguir els registres estàndard conforme a la mitjana climàtica que es ve recopilant des del 1961. Es dona la circumstància afegida que l'any anterior ja va ser excepcionalment sec i que, per exemple, l'Observatori Fabra de Barcelona va registrar un rècord negatiu: 94 dies consecutius sense pluja.

L'ACA assegura que, en el context actual, la demanda d'aigua està garantida fins als inicis del 2018. Els tècnics confien que la tardor trenqui amb l'escassetat de pluges dels últims mesos i que les precipitacions ajudin a omplir les reserves per allunyar el fantasma de les restriccions en el consum. No obstant això, l'agència ha activat els mecanismes de prevenció i s'ha accelerat l'activitat de les plantes dessaladores. La del Llobregat, la més gran que està activa a Catalunya, ha incrementat la seva producció en les últimes setmanes amb l'objectiu de subministrar més aigua i contribuir a retardar la reducció de reserves dels embassaments. La instal·lació habitualment funciona en paràmetres mínims d'activitat, això és un 10% de la seva capacitat, però donada la situació actual ha estat posada a treballar al 30%.

L'ACA admet que en cas de perllongar-se la manca de pluges i d'aportacions als embassaments, la dessaladora incrementaria la seva producció. El 2012 va ser necessari posar-la a treballar al 50% de la seva potència. Dona cobertura a la demanda d'aigua de Barcelona i l'àrea metropolitana, això és una població de 4,5 milions de persones. L'altra planta dessaladora, que es troba entre Tordera i Blanes, està funcionant al 25%. La instal·lació garanteix les demandes d'aigua al nord del Maresme i sud de la Selva, una zona amb alta densitat turística i molt estrès hídric durant els mesos d'estiu. Sobre el paper, a partir de l'octubre la planta podria operar a un ritme baix. No obstant això, a la fi de l'any passat la Generalitat va anunciar que la instal·lació treballaria a ple

rendiment per ajudar a proveir Barcelona. D'aquesta forma, el Govern tractava de calmar les crítiques creixents que, des de Girona, denunciaven una sobreexplotació del riu Ter per desviar l'aigua cap a la capital catalana.

La dessalinització no repercuteix en el rebut de l'aigua

La dessaladora del Llobregat està situada al Prat i va ser inaugurada el 2009 amb una inversió de 230 milions d'euros. Va arribar després d'una època de sequera desesperant en la qual qui era conseller de Medi ambient, Francesc Baltasar, va reconèixer "resar a la Moreneta" perquè plugués. L'alt cost energètic que representa potabilitzar l'aigua del mar penalitza l'activitat de les plantes dessaladores. Són, de mitjana, 3 kilowatts/hora per cada metre cúbic, això és mil litres d'aigua o l'equivalent a rentar el cotxe amb mànega i posar dues rentadores. L'ACA assegura que, amb independència de la quantitat de litres que s'hagin de processar en planta, el consumidor no pagarà ni un euro de sobrecost en el seu rebut..

Informació publicada al diari El País. Dijous, 19 d'octubre del 2017.

Recull de premsa

Gener del 2018

106. Sequera i dessalinitzadores
